

FÖLDMŰVELÉSÜGYI
MINISZTERIUM

DR. FAZEKAS SÁNDOR
miniszter

Országgyűlési Hivatala

Dokumentumszám: K/5439/A

Érkezett: 2015 JÚL 15.

Ügyiratszám: PTKF/1527/3/2015.

Dúró Dóra asszony
országgyűlési képviselő
részére

Jobbik Országgyűlési Képviselőcsoportja

Országgyűlés Irodaháza

BUDAPEST

Széchenyi rkp. 19.

1358

Tisztelt Képviselő Asszony!

Az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény 42. § (8) bekezdése alapján K/5439. számon benyújtott, „**Miért akadályozzák Magyarországon még mindig a kerecsensólyom tenyésztését szakszerűtlen, légből kapott vélemények alapján?**” című írásbeli kérdésére a következő választ adom.

A konkrét kérdésekre adott válaszok előtt tájékoztatom Képviselő Asszonyt, hogy a hazai solymász szervezetek képviselői számos kérdésben, köztük a kerecsensólyom tartásával kapcsolatosan is megkeresték már a tárcát. Kérdéseikre minden alkalommal részletes választ adtunk. Sem akkor, sem azóta nem merült fel olyan körülmény a kerecsensólyom védelmi helyzetében, amely a jelenlegi szabályozás módosítását, a kerecsensólyom védelmi szintjének csökkentését indokolná.

A kerecsensólyom solymászati célú hasznosításának lehetőségéről munkatársaim számos alkalommal egyeztettek a hazai solymász szervezetek képviselőivel. Ennek kapcsán a szervezetek képviselői többször jelezték szóban, hogy nem nagy volumenű igényről, viszonylag kis példányszámról lenne szó. Amennyiben azonban mégsem így lenne, és a kb. 150 hazai solymász többsége szeretne kerecsensólymot tartani, az még hangsúlyosabbá teszi, hogy az alább ismertetett potenciális veszélyekkel számolni kell, hiszen a hazai, vadon élő állománnyal összevethető nagyságrendű tenyésztett állomány

jelenne meg az országban. Tekintettel a kerecsensólyom kiemelt természetvédelmi és kulturális jelentőségére hazánkban, a legkisebb kockázatot sem tartjuk elfogadhatónak.

A kerecsensólyom két alfaja közül a nálunk is honos törzsalak keleten egészen Kínáig fordul elő. A világállomány helyzetét tekintve fontos kiemelni, hogy a faj a Természetvédelmi Világszövetség (IUCN) vörös listáján a „veszélyeztetett” kategóriájában szerepel, és kiemelt helyen van felsorolva számos nemzetközi egyezmény listáján. Ennek az az oka, hogy a faj világállománya az elmúlt évtizedekben összeomlott és töredékére csökkent. Ennek okai sokrétűek: élőhelyvesztés, áramütés, közvetlen és közvetett mérgezés, lelövés – és a solymászati célú befogás. A teljes európai állomány nem éri el a 700 párt, amelyből mintegy 240 pár él Magyarországon, és 315-345 pár Ukrajnában, azonban utóbbi helyen az állomány csökkenő tendenciát mutat, nem utolsó sorban az illegális fészekkihasználások miatt. Az európai állomány maradék néhány tucat párja a hazánkkal szomszédos országokban él, a hazai „magállomány” növekedésével jött létre, és a populációdinamikai törvényszerűségek miatt el is tűnne, amennyiben a hazai állomány jelentősen csökkenni kezdene. Mindez jól mutatja a hazai állomány fontosságát, és azt, hogy a faj európai állományának megőrzéséért gyakorlatilag Magyarország felel. A mi felelőségünk, hogy a kerecsenként azonosított „turulmadár” megmaradjon Európa közepén. Szerencsére a magyar állomány stabil, enyhén növekvő trendet mutat, köszönhetően a jelentős természetvédelmi erőfeszítéseknek. Emlékeztetésül: 1980-ban mindössze 13 ismert pár volt hazánkban, és 30 párra becsülték a teljes állományt. A számos negatív tényező egyike éppen az volt, hogy egészen a 80-as évekig a fészkek jelentős hányadát minden évben kiszedték hazánkban is, és a nyugat-európai tenyésztők kialakításában is jelentős szerepe volt az illegálisan gyűjtött hazai madaraknak. Napjainkra szerencsére ez a tevékenység megszűnt veszélyeztető tényező lenni, azonban ennek egyik oka éppen az, hogy hosszú ideje nem lehet Magyarországon kerecsent tartani. A jelenlegi kedvező helyzet ellenére nem dőlhetünk nyugodtan hátra. A hazai állomány így sem túl nagy, és bármilyen kedvezőtlen változás könnyen negatív irányba fordíthatja az állomány trendjét.

Bár nem vitatjuk, hogy a másik, kizárólag Ázsiában előforduló alfajt az arab világban többre becsülik, ez nem azt jelenti, hogy nincs kereslet a nálunk is előforduló alfajra. A hazai állomány – jellemzően a vonuló fiatalok – egy részét minden évben befogják Észak-Afrikában. Konkrét esetet is ismerünk, amikor a vadon élő hazai állomány egyik gyűrűs példányát befogták Líbiában, majd katari ügynökökön keresztül egy kuvaiti solymászhoz került a madár.

Míg az elsősorban madarakkal táplálkozó vándorsólyom esetében a fészkek kiszedése, illetve a felnőtt madarak szándékos pusztítása mellett valóban jelentős szerepe volt a DDT használatának az állomány erőteljes lecsökkenésében, az eredetileg elsősorban ürgékkel táplálkozó kerecsen esetében a DDT jelentősége lényegesen csekélyebb volt. A DDT-t ugyanis rovarirtó szerként használták, ezért e szer negatív hatása főleg a rovarevő madarakkal is táplálkozó fajok (vándorsólyom, karvaly) esetében volt jelentős. Meg kell jegyezni azt is, hogy mind a vándor-, mind a

kerecsensólyom esetében már a harmincas évekre lecsappant a hazai állomány a szándékos pusztítás miatt, még jóval azelőtt, hogy DDT-t használtak volna.

A kerecsensólyom solymászati célú hasznosításának – másképpen fogalmazva a „turulmadár” fogságban tartásának – engedélyezése potenciális veszélyt jelentene a hazai állományra, hiszen amint egy védett fajnak piaci értéke lenne, az óhatatlanul is felkeltene azok érdeklődését, akik illegális cselekményektől, például a fiókák fészekből történő kiszedésétől sem riadnak vissza. Hazánkban például a solymászati célra hasznosítható héja esetében vannak példák a fészekaljok ember által történő kifosztására az utóbbi időszakból. Mindez annak ellenére történik, hogy a héja tartható és tenyészthető faj Magyarországon, így elvileg a héjafiókák legálisan beszerezhetőek. 2006-ban Szlovákiában fogtak el egy bűnözőt, aki egész hálózatot épített ki, hogy védett fajok – elsősorban kerecsensólyom, vándorsólyom és szirti sas – fészkeiből kiszedjék a tojásokat vagy a fiókákat, és azokat értékesítsék. Évekig folytatták ezt a gyakorlatot, mielőtt a szlovák természetvédelem – a rendőrséggel és a titkosszolgálatokkal együttműködve – felgöngyölítette a bűnszervezetet.

A szigorú védelem természetesen nem a solymászok ellen irányul, akik saját idejüket, energiájukat és nem utolsósorban pénzüket áldozva erre nagyon sokat tesznek a magyar hagyományok megőrzéséért, amiért köszönet illeti őket. Azt azonban látni kell, hogy valós kockázatról beszélünk, amelyet a faj védelme érdekében minden módon és minden rendelkezésre álló eszközzel csökkentenünk kell.

A vándorsólyom hazai állományának örvendetes gyarapodásából egyáltalán nem vonhatunk le semmilyen következtetést a kerecsensólyomra nézve, hiszen a vándorsólyom más táplálékbázissal rendelkező, más élőhelyen élő, és sokkal tágabb ökológiai tűréshatárokkal rendelkező faj (amit az is mutat, hogy szinte az egész világon elterjedt, és jelenleg mindenütt stabil vagy növekvő az állománya, szemben a kerecsensólyommal, amely sokkal jobban specializálódott az eurázsiai pusztákra, és állománya hazánkat kivéve mindenhol csökken).

Fontos különválasztani a solymászat, mint hagyomány és nemzeti örökség megőrzését a kerecsensólyom-tartástól. A solymászat ma engedélyezett, a megfelelő dokumentumok birtokában szabadon művelhető tevékenység Magyarországon. Az valóban igaz, hogy kerecsensólymot nem lehet nálunk tartani, azonban más – hazai, a középkorban is solymászatra használt – fajokkal is lehet üzni e nemes hagyományt. Tudni kell azt is, hogy Európában a középkorban a kerecsensólymot jóval kisebb becsben tartották solymászmadárként, mint a héját vagy a vándorsólymot. Leginkább „tanulómadárként” tartották, amin keresztül a kezdő solymászok felkészülhettek egy „komolyabb”, nagyobb hatékonysággal vadászó solymászmadár-faj tartására. A mai hazai solymásztársadalom csupán elenyésző hányada szeretne kerecsent tartani solymászati célra, pont a fenti okok miatt. Úgy gondoljuk, hogy néhány solymász miatt nem szabad a faj hazai állományát bármilyen kockázatnak kitenni. Még kevésbé szabad azok miatt csökkenteni a kerecsen védelmi fokán, akik tenyésztési céllal szeretnék tartani a fajt, üzlettel silányítva a „turulmadár” tartását.

A kerecsensólymot, a magyarság „turulmadarát”, mint minden más védett természeti értékünket szabadon, természetes élőhelyén kell megőriznünk. Az ex situ tenyésztés és kibocsátás csak végső eszközként jöhet szóba, valamint a védelmi programok kiegészítő eleme lehet olyan esetekben, amikor sérülten kézre került egyedek sérülésük miatt már nem alkalmasak a szabad életre, de fogságban tartva szaporodnak, és a fiókák kihelyezhetők vadon élő párok fészkeibe, ezzel is növelve a természetes állományt.

Remélem, hogy tájékoztatásom választ adott a kerecsensólyom solymászati hasznosításával kapcsolatos kérdéseire.

Budapest, 2015. július „15.”

Üdvözlettel:

